

VRIJ ZICHT

MARTIN SOMMER

Plasterk had het over 'de omweg' van een volksvertegenwoordiging

Standenstaat, oud en nieuw

Wolgende week komt Johan Remkes met het tussenrapport van zijn staatscommissie die het reilen en zeilen van het parlement onderzoekt. De verwachtingen zijn niet hooggespannen. Over de gekozen burgemeester gaat de commissie niets zeggen en of ze zich waagt aan het referendum is de vraag. De onderzoeksopdracht luidt immers of het parlement fatsoenlijk marcheert. Toch hoop ik dat Remkes een paar noten wil kraken.

De positie van de Tweede Kamer is danig algezaakt. Regeringsfracties hobbelen als schapen achter het kabinet aan. Bovenal kwetsleus is de privatisering van de democratie die spreekt uit de zogeheten klimaatafels. Minister Plasterk schreef een paar jaar geleden in zijn nota over de 'doe-democratie' dat besluitvorming niet via de omweg van een volksvertegenwoordiging hoefde te lopen. Plasterk is vertrokken, maar die omweg zit me als een graat in de keel.

Remkes: een noot kraken...

gageerde burgers. Driemaal raden wie daar voordeel bij hadden, schrijft Voermans: de bestuurders van de middenpartijen, die eindelijk met positieve mensen om de tafel zaten. En de hoogopgeleide participatie-elite die meedoet aan code oranje, G-1000, burgerjury's en dergelijke, waarvan de gemene deler is dat ze onhelder tot stand komen, de raad passeren, en soms tonnen gemeenschapsgeld kunnen besteden. En uiteraard zijn de betrekkingen met de wethouder mooi.

Zo voltrekt zich de privatisering van de macht die eigen is aan de standen. Maar bestuurders vinden dat ze in de weg gezeten worden door volksvertegenwoordigers. Het schiet niet op, en wethouders willen meters maken. Dat is niet anders in de Kamer, waar oppositie tegenwoordig verantwoordelijkheidsvakantheet. Dat bekt best goed, maar als de gewenste uitkomst maatgevend wordt voor de beoordeling van de deelnemers, dan is het gauw over en uit met de democratie. Lokale lijsten krijgen vaak schamper commentaar van de oude middenpartijen. Een rommeltje, niet bekwaam, maken ruzie. Maar de vraag naar de bekwaamheid van volksvertegenwoordigers leidt direct naar de bekwaamheid van kiezers. Zouden we in het landsbelang niet liever overleg-

Sinds het dramatische verval van de klassieke partijen en de spiegelbeeldige opkomst van populistische lokale lijsten, merk je dat de waardering van bestuurders voor het parlement en de parlementaire procedures afkalft. Er is veel lippen dienst aan de kloof en de sores van lager opgeleiden. En tegelijk wordt er driftig aan bypasses gesleuteld om de volksvertegenwoordiging te omzeilen. Ik sprak hoogleraar staatsrecht Wim Voermans, die me wees op het slothoofdstuk van het uitstekende boek Gemeenten in de genen dat hij samen met historicus Geert Waling schreef. In dat hoofdstuk vertelt Voermans hoe hij drie jaar geleden van de VNG de opdracht kreeg om als een soort lokale Remkes onderzoek te doen naar de crisis in de gemeenteraad. Met een zware commissie en een flinke zak geld.

Op zeker moment dreigde de commissie te concluderen dat er helemaal geen crisis in de gemeenteraad was. Het probleem zat bij het gemeentebestuur (burgemeester en wethouders) dat zich steeds meer van de raad afkeerde. Dat was niet de gewenste uitkomst en de VNG, vooral de club van burgemeesters en wethouders, meldde zich met zachte drang. Of Voermans niet meer tijd nodig had voor zijn onderzoek, en o ja, er was een tweede onderzoekscommissie ingesteld, nog zwaarder, onder leiding van commissaris van de koning Wim van de Donk. Voermans werd naar de zijlijn geschoven.

Op het volgende VNG-congres presenteerde Van de Donk zijn bevindingen. De gemeenteraad verkeerde in doodsnood, was een ruziemakende instantie geworden waardoor het professionele bestuur van B&W in het gedrang kwam. Veel beter dan besturen met de raad was het om informele initiatieven te nemen, samen met geën-

Voermans: naar de zijlijn...

Nijpels: geen vervelend volk...

Zouden we in het landsbelang niet liever overleggen met verstandige mensen?

gen met verstandige mensen?

Van de democratie was nu juist de portee dat de bekwaamheid van kiezers en gekozenen niet telde. Aangezien iedereen met de gevolgen van het openbaar bestuur te maken krijgt, mag iedereen zich ermee bemoeien. Precies dat idee is aan sleet onderhevig. De klimaattafels van Ed Nijpels zijn een soort doe-democratie in het groot en een directe aantasting van de wetgevende taak van de Tweede Kamer, ook al mag die er uiteindelijk 'een klap op geven'. Niet de procedure maar het eindresultaat telt. Klimaatsaai Ed Nijpels sprak van de week in Groningen een zaaltje burgers toe die boos waren in verband met de windmolens in hun achtertuin. Waarom mocht hun organisatie niet meedoen aan de klimaattafels? Jullie zijn negatief, zei Nijpels, jullie zijn tegen windenergie. Hier hebben we een vertegenwoordiger van de publieke zaak die openlijk zegt dat hij met vervelend volk niets te maken wil hebben.

Tot slot mag in de nieuwe standenstaat het omstreden Urgenda-vonnis niet onvermeld blijven. Als een groep particulieren bij de rechter kan afdwingen wat het algemeen belang is, dan is het ancien régime niet ver meer. Wij denken bij de standenstaat aan Swiebertje, Saartje en de burgemeester. Maar zoveel verschil is er ook weer niet. Ongelijke economische kansen, privatisering van zeggenschap en recht, algevoel met de voortreffelijkheid van een bestuursette, die vindt dat kiezers er een potje van maken.

Wij hebben geen commissie Remkes nodig maar een nieuwe parlementaire enquête naar de sociale kwestie.

Martin Sommer is politiek commentator van de Volkskrant

Dit artikel gaat over begrippen, als: De “Doe-maatschappij” (Plasterk); het omzeilen van de 2^e.Kamer; En ‘bij-pass’ initiatieven, zoals de Klimaattafels van Ed Nijpels, om de voor de klassieke ‘regenteske’ politieke partijen lastige omweg via de 2^e.Kamer te ontlopen. Vervolgens wordt de 2^e.Kamer met de uitkomsten van zulke ondemocratische initiatieven voor ‘voldongen feiten gezet’ en moet daar dan gedwongen haar goedkeuring voor geven.

Zie, hoe de regenten/elite van de nieuwe standenstaat, democratische rechtstaat naar zijn hand zet.

Bij het presenteren van het eindrapport van de Staatscommissie Parlementair Stelsel blijkt ook de VVD- voorzitter, Johan Remkes het gevaar van een verzwakte/buitenspel gezette 2^e. Kamer en dus van de aftakelende democratie te hebben onderkend.

Hij waarschuwt voor de groeiende kloof tussen burgers en politiek, die populisme, dictatuur, gele hesjes, opstand, enz. tot gevolg kan hebben.

Zie ook Krantenartikel: “Zwaarste lasten voor zwakste schouders” en “Nederland wordt een technocratische bananenrepubliek”.

